

1 KONINGEN

11-12

Salomo's afgoderij en Rehabeams harde optreden leiden tot de scheuring van het koninkrijk.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/1-koningen/11-12

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Salomo keert zich van God af	2 min	4
2	Salomo's vele vrouwen en bijvrouwen	2 min	5
3	Trouwen met vrouwen van een ander geloof	4 min	6
4	Trouw aan God als maatstaf voor koningen	3 min	8
5	Salomo bouwt offerhoogten voor afgoden	2 min	10
6	Welvaart en het gevoel overal recht op te hebben	3 min	11
7	God kondigt de scheuring van het rijk aan	2 min	13
8	Hadad en Rezon worden Salomo's tegenstanders	4 min	14
9	Ahia belooft Jerobeam tien stammen	4 min	17
10	De hardnekkige aantrekkingskracht van afgoderij	4 min	20
11	Jerobeams vlucht en Salomo's levenseinde	2 min	22
12	Rehabeam erft een zwaar belast volk	3 min	24
13	De oudsten raden Rehabeam aan te dienen	2 min	26
14	Jonge raadgevers kiezen voor onderdrukking	4 min	27

15	Rehabeams harde antwoord verdeelt het rijk	3 min	29
16	God verhindert oorlog tussen Juda en Israël	3 min	31
17	Jerobeams angst en de gouden kalveren	2 min	33
18	Eigen heiligdommen, priesters en feesten	2 min	34
19	Een eigen heiligdom met wettige aanbidding	3 min	35
20	Alle twaalf stammen blijven vertegenwoordigd	2 min	37
	Om verder te lezen		37

1

Salomo keert zich van God af

Het laatste hoofdstuk over Salomo in 1 Koningen is hoofdstuk 11. In de eerste tien hoofdstukken heeft hij bij alles centraal gestaan, en dat blijft zo in hoofdstuk 11. Alleen neemt zijn levensloop op dit punt een andere wending, omdat hij zelf een andere weg inslaat. Tot nu toe is alles in zijn omgang met de Heere prijzenswaardig geweest. Hij heeft onzelfzuchtig gebeden toen hij de gelegenheid kreeg om te bidden om wat hij maar wilde. Hij heeft met ijver een tempel voor God gebouwd om de aanbidding van Jahweh te bevorderen. Hij heeft bij de inwijding van de tempel op een bewonderenswaardige en nederige manier gebeden. Hij heeft grote zegen ervaren. Ongetwijfeld heeft hij inmiddels de meeste spreuken uitgesproken of opgeschreven die deel zijn gaan uitmaken van het boek Spreuken, en daarnaast nog veel meer. Hij heeft dus godvruchtig onderricht gegeven. Hij is een man van God geweest, maar we ontdekken dat hij geen man van God is gebleven.

Dit is natuurlijk het droevigste hoofdstuk van zijn verhaal. Als we het boek Koningen doorlezen, komen we een aantal koningen tegen die goede koningen zijn. Maar bij ieder van hen kom je, voordat je het einde van hun verhaal bereikt, iets tegen waarbij ze het verkeerde deden terwijl ze het goede hadden moeten doen. Niemand is zonder fouten. Niemand is zonder vergissingen en zonden. Salomo stelt ons in dit latere hoofdstuk enorm teleur. Niet alleen door het enkele feit dat hij zijn hart van God afkeerde, maar ook doordat hij een onschuldige rivaal ging vervolgen die God tegen hem laat opstaan.

Er staat:

2

Salomo's vele vrouwen en bijvrouwen

Koning Salomo had veel uitheemse vrouwen lief, en dat naast de dochter van de farao: Moabitische, Ammonitische, Edomitische, Sidonische, en Hethitische vrouwen,

1 KONINGEN 11:1

In het vorige hoofdstuk wordt ons verteld dat hij veel paarden had verworven, iets waarvan Deuteronomium 17:16 had gezegd dat een koning van Israël het niet mocht doen. Maar Deuteronomium 17:17 zei ook dat een koning van Israël zich niet veel vrouwen mocht nemen. Toch gehoorzaamde Salomo ook hier niet aan, en dit werd, naar zou blijken, zijn ondergang.

Sommige hiervan waren waarschijnlijk huwelijken van politieke aard. Dit zijn allemaal verschillende volken die een of ander verdrag met Israël hadden. Verdragen werden vaak bezegeld met een huwelijk tussen de twee volken, een koninklijk huwelijk tussen een koning of een prins en een prinses. Veel van zijn vrouwen waren dus waarschijnlijk prinsessen uit deze volken. Maar er staat dat hij veel vrouwen liefhad. Ik stel me voor dat er bij een politiek huwelijk niet altijd sprake was van genegenheid en liefde. Het was meer politiek en gewoon een gebruik in de omgang tussen volken, waarbij ze hun dochters aan elkaar tot vrouw gaven, enzovoort.

Maar hier zien we dat Salomo zich echt tot vrouwen aangetrokken voelde, echt van vrouwen hield. Veel van deze vrouwen zou hij misschien ook hebben getrouwd als het geen politiek gearrangeerde huwelijken waren geweest. Hij had veel te veel vrouwen om al die huwelijken als politieke huwelijken te kunnen verklaren. We zullen zien dat hij zevenhonderd vrouwen en driehonderd bijvrouwen had.

Bij bijvrouwen gaat het helemaal niet om politieke huwelijken. Het zijn slavinnen. Het zijn echtgenotes van een lagere stand. Een bijvrouw was een echtgenote. Haar kinderen waren wettige kinderen. Ze was niet zoiets als een prostituee of een minnares. Ze was een echtgenote, maar ze had de status van slavin in plaats van die van een vrije vrouw. En haar kinderen zouden ook de status van slaaf hebben in plaats

van die van een vrij mens. Maar waarom een man met zevenhonderd vrouwen überhaupt bijvrouwen nodig zou hebben, of daar behoefte aan zou voelen, is moeilijk voor te stellen. Deze man was iemand die zichzelf alles gunde wat hij zag en wilde hebben. Hij zorgde dat hij het kreeg.

3

Trouwen met vrouwen van een ander geloof

Het is niet moeilijk om in de loop van je leven duizend vrouwen te zien die je aantrekkelijk zou kunnen vinden. Als hij een vrouw zag die aantrekkelijk was, nam hij haar, tenzij ze de vrouw van iemand anders was, mogen we hopen. Maar het maakte niet uit of ze een Jodin was of een heidin. De heidense vrouwen met wie hij trouwde, deelden zijn geloof niet. Het gaat dus niet eens zozeer om huwelijken tussen mensen van verschillende rassen, maar om huwelijken tussen mensen van verschillende godsdiensten. Dat laatste is het bezwaar. Een huwelijk tussen mensen van verschillende rassen wordt in de Schrift nooit afgekeurd, maar een huwelijk tussen mensen van verschillende godsdiensten is voor Gods volk verboden.

Hij trouwde met veel vrouwen met verschillende godsdiensten,

uit de volken waarvan de HEERE tegen de Israëlieten had gezegd:
U mag niet naar hen toe gaan en zij mogen niet bij u komen. Zij zouden ongetwijfeld uw hart doen afwijken, achter hun goden aan. Aan hen hechtte Salomo zich in liefde.

1 KONINGEN 11:2

Dus nogmaals, toen God Israël verbood om met de Kanaänieten, de Hethieten en die anderen die hier genoemd worden te trouwen, was dat verbod vanwege de godsdiensten van deze mensen, niet vanwege hun ras. Er kwam immers van tijd tot tijd een Kanaäniet tot bekering, zoals Uria de Hethiet of Rachab de hoer. Zij bekeerden zich tot Jahweh, en vervolgens werden ze als Joden beschouwd en konden ze binnen

het jodendom trouwen zonder dat daar iets op aan te merken viel. Want hoewel het dan een huwelijk tussen mensen van verschillende rassen was, was het in dat geval geen huwelijk tussen mensen van verschillende godsdiensten.

Maar in die dagen had ieder volk zijn eigen voorouderlijke geloof, zijn eigen nationale goden van de voorouders. Het was heel ongebruikelijk dat iemand van goden veranderde. Volgens mij staat het in Jeremia — het zou Jesaja kunnen zijn, maar volgens mij is het Jeremia — dat God Israël uitdaagt en zegt:

Voorzeker, steek over naar de eilanden van de Kittiërs, en zie, stuur boden naar Kedar en let aandachtig op, en kijk of iets dergelijks gebeurd is. Heeft een volk ooit goden ingeruild? — en het zijn niet eens goden! — Toch heeft Mijn volk zijn Eer ingeruild voor wat niet van nut is.

JEREMIA 2:10-11

Wat Hij zegt, is dat Israël, ironisch genoeg het enige volk dat de ware God had, zijn God had ingeruild voor nepgoden. Hij zegt dat de mensen met nepgoden niet eens van goden veranderen, omdat dat heel ongebruikelijk is. Het was net verraad. Je tegen de godsdienst van je volk keren was alsof je je tegen je volk keerde. Het zou dus heel ongebruikelijk zijn dat een Kanaäniet of een andere heiden van godsdienst veranderde, zelfs als die met een Jood trouwde. Ze trouwden misschien wel, maar ze behielden hun eigen geloof. Iemand als Rachab of Uria de Hethiet, die zich daadwerkelijk tot het Jodendom bekeerde, zou heel uitzonderlijk zijn. De veronderstelling is dat deze mensen hun eigen goden zullen hebben, en daarom mogen ze niet je huwelijkspartner zijn.

Hij had zevenhonderd vrouwen — vorstinnen — en driehonderd bijvrouwen. Zijn vrouwen deden zijn hart afwijken.

1 KONINGEN 11:3

Nu, die prinsessen — ik weet niet waar hij zevenhonderd volken vandaan haalde om met hun prinsessen te trouwen. Hij moet dus met meerdere prinsessen uit elk volk zijn getrouwd, wat mogelijk is. Hij kon krijgen wat hij maar wilde. En als hij bij een verdrag met een volk degene was die de onderhandelingspositie had, kon hij zeggen: ‘Goed, dan bezegelen we dit. Ik neem alle tien je dochters tot vrouw.’ Hij kon er een heleboel tegelijk nemen.

Maar de bijvrouwen waren natuurlijk geen prinsessen. Er staat dat hij zevenhonderd vrouwen, vorstinnen, en driehonderd bijvrouwen had. Ik zei dat ik niet goed wist waarom een man met zevenhonderd vrouwen ooit zou denken dat hij ook maar enige behoefte had aan bijvrouwen. Misschien is het moeilijk om met prinsessen samen te leven. Misschien zijn slavinnen wat onderdaniger. Ik weet het niet. Eerlijk gezegd heb ik geen idee waarom hij meer dan één vrouw nam, behalve dat sommige van die huwelijken politiek waren.

Er staat:

4

Trouw aan God als maatstaf voor koningen

Hij had zevenhonderd vrouwen — vorstinnen — en driehonderd bijvrouwen. Zijn vrouwen deden zijn hart afwijken. Het was in de tijd van Salomo's ouderdom dat zijn vrouwen zijn hart deden afwijken, achter andere goden aan, zodat zijn hart niet volkomen was met de HEERE, zijn God, zoals het hart van zijn vader David,

1 KONINGEN 11:3-4

Nu is het interessant dat van David wordt gezegd dat hij God trouw was, terwijl hij in feite overspel pleegde, een moord pleegde en het volk telde terwijl hij wist dat het verkeerd was, waardoor hij een vloek over het land bracht. Al die dingen deed David verkeerd, en toch wordt hij herinnerd als iemand die God trouw bleef. En zo zal het ook zijn met de andere koningen die hierna komen in het noordelijke en het zuidelijke

koninkrijk. Zij zullen als een goede of een slechte koning worden beoordeeld. Dat hangt niet af van hoeveel goede of slechte dingen ze deden, maar van de vraag of ze Jahweh trouw bleven of achter andere goden aan gingen.

Afgoderij was de zwaarste overtreding. Iedere koning in Israël of Juda die afgoden aanbad, was Jahweh ontrouw. Iedere koning die geen afgoden aanbad, was Jahweh trouw, zelfs als hij een heleboel andere blunders beging.

Het is net als in een huwelijk. In een huwelijk wil je een volmaakte partner zijn, en je hoopt dat je partner ook een volmaakte partner zal zijn, maar je weet dat dat niet zo zal zijn. Maar er is één ding waardoor het afgelopen is, en dat is: 'Als je achter andere vrouwen aan gaat, is het afgelopen tussen ons. Als je achter mannen aan gaat, is het afgelopen tussen ons.' Misschien laat je het eten aanbranden, misschien vergeet je het vuilnis buiten te zetten, misschien kun je slecht klussen of slecht naaien, of zoiets. Maar wat je tekortkomingen ook zijn, geen van die dingen maakt een einde aan het huwelijk. Maar achter een andere partner aan gaan, dat maakt een einde aan het huwelijk. Dat is de grond, de enige grond die Jezus erkende voor echtscheiding.

Dat zie je dus terug in Gods relatie met Israël. Hij vergaf vaak een groot aantal overtredingen. Salomo overtrad veel wetten van Israël door veel paarden en veel vrouwen te nemen en op de offerhoogten te aanbidden, aanvankelijk door Jahweh op de offerhoogten te aanbidden. Bedenk dat er helemaal aan het begin van zijn verhaal staat dat

Salomo had de HEERE lief, door te wandelen overeenkomstig de verordeningen van zijn vader David. Alleen bracht hij slachtoffers en reukoffers op de offerhoogten.

1 KONINGEN 3:3

in plaats van op de juiste plaats. Er zijn veel overtredingen van de wet, zowel door Salomo als zelfs door David en andere koningen van Israël. Maar een koning bleef in de herinnering voortleven als een goede koning als hij nooit toestond dat er in het land afgoderij werd bedreven en als hij zelf nooit afgoden aanbad. De rest, een menigte zonden, kon door de vingers worden gezien. Maar achter andere goden aan gaan, daardoor was het gewoon afgelopen.

En zo was het hier. Er staat in vers 5:

5

Salomo bouwt offerhoogten voor afgoden

want Salomo ging achter Astarte aan, de god van de Sidoniërs, en achter Milkom, de afschuwelijke afgod van de Ammonieten.

1 KONINGEN 11:5

Milkom is dezelfde als Molech, aan wie baby's levend werden verbrand als offer. Hij was de afschuwelijke afgod van de Ammonieten.

Zo deed Salomo wat slecht was in de ogen van de HEERE: hij volhardde er niet in de HEERE na te volgen, zoals zijn vader David. Toen bouwde Salomo een offerhoogte voor Kamos, de afschuwelijke afgod van de Moabieten, op de berg die voor Jeruzalem ligt, en voor Molech, de afschuwelijke afgod van de Ammonieten.

1 KONINGEN 11:6-7

nog een god die offers van zuigelingen eiste, die al genoemd is als Milkom, een andere naam voor hem.

Zo deed hij voor al zijn uitheemse vrouwen, die hun afgoden reukoffers en slachtoffers brachten.

1 KONINGEN 11:8

Nu had hij vrouwen uit allerlei verschillende landen, met heel wat verschillende nationale godheden. Blijkbaar kwam hij hun tegemoet. Blijkbaar stond hij hun toe offerhoogten of misschien zelfs heiligdommen in Jeruzalem te hebben, waar ze daadwerkelijk hun goden konden aanbidden. Niet dat hij hun goden aanbad, maar alleen al het officieel toestaan van de aanbidding van valse goden in Israël, zonder er

enige kritiek op te hebben, zonder er enig bezwaar tegen te maken, is afvalligheid van Jahweh. En dan was er blijkbaar de aanbidding van Kamos, Molech en Astoreth. Dat schijnt hij uit eigen beweging te hebben gedaan, niet om zijn vrouwen te behagen, maar hij liet zich er gewoon door meeslepen.

Daarom werd de HEERE toornig op Salomo, omdat zijn hart van de HEERE, de God van Israël, Die hem tweemaal was verschenen, was afgeweken. Hij had hem aangaande deze zaak geboden dat hij niet achter andere goden aan zou gaan, maar hij hield zich niet aan wat de HEERE geboden had.

1 KONINGEN 11:9-10

6

Welvaart en het gevoel overal recht op te hebben

Dat komt doordat Salomo nooit iets had hoeven missen. Hij begon te denken dat hij overal recht op had. Hij was een verwend kind. Wanneer kinderen niets hoeven te missen, wanneer je nooit nee tegen ze zegt, maak je geen gelukkige kinderen van ze. Je maakt er vervelende, verwende kinderen van. Je maakt er kinderen van die geen nee kunnen verdragen en die een driftbui krijgen wanneer hun iets wordt geweigerd. Dat noemen we een verwend kind: iemand die te veel zijn zin heeft gekregen. Een verwend kind is iemand die is gaan denken dat anderen hem iets verschuldigd zijn, dat hij ergens recht op heeft.

We hebben tegenwoordig eigenlijk ontzettend veel verwende kinderen in deze samenleving, omdat bijna iedereen die iets mist er vast van overtuigd is dat hij recht heeft op wat hij mist. Als ze het zelf niet kunnen krijgen, dan moet de overheid het hun geven. Zo hebben we dus die houding van een verwend kind. En waarom hebben we die? Omdat we het welvarendste land ter wereld zijn geweest. Omdat ons bijna niets is ontzegd, vooral de generatie van na de Tweede Wereldoorlog. Die heeft geleefd in de welvarendste tijd die enig land in de moderne tijd ter wereld ooit heeft gekend.

Onze ouders, die lieve mensen, waren zo welvarend geworden, en velen van hen hadden de crisisjaren meegemaakt, dat ze vastbesloten waren dat hun kinderen niets tekort zouden komen, zoals zij tijdens het opgroeien wel tekort waren gekomen. Daardoor zijn velen van ons verwend opgevoed. Zelfs degenen onder ons die werden terechtgewezen en opgevoed, die niet alles kregen en niet rijk waren, hadden nog steeds maar heel weinig dingen die ze dolgraag wilden hebben en die ze niet konden bemachtigen als ze dat wilden. We leven nu eenmaal in zo'n tijd en op zo'n plaats. Nu hebben we het gevoel dat we er recht op hebben. Dat is gewoon wat we gewend zijn.

Zo is een verwend kind. Salomo was een verwend kind. Als je een kind eenmaal hebt verwend, kun je nergens meer nee op zeggen. Hij denkt dat hij recht heeft op alles wat hij wil, wanneer hij het maar wil. God had hem rijkdom en eer en wijsheid gegeven, en alle waardevolle dingen die binnen de grenzen van het geoorloofde vallen. Salomo had van die dingen genoten. Maar blijkbaar was hij op een punt gekomen waarop hij dacht: 'Ik ben nergens in beperkt. Niet in hoeveel vrouwen ik heb, hoeveel geld ik aan mezelf uitgeef, hoeveel goden ik aanbid. Niemand heeft het recht om me iets anders te vertellen, want ik ben de koning en ik krijg wat ik wil.'

Hij was er beslist aan gewend alles te krijgen wat hij wilde. Dus als hij andere goden wilde aanbidden, dacht hij blijkbaar: 'Dat behoort ook tot mijn voorrechten.' Daarom werd de HEERE boos, zoals we zagen.

7

God kondigt de scheuring van het rijk aan

In vers 11:

Daarom zei de HEERE tegen Salomo: Omdat het bij u gebeurd is dat u Mijn verbond en verordeningen, die Ik u geboden heb, niet in acht hebt genomen, zal Ik het koninkrijk zeker van u losscheuren en het aan uw dienaar geven. In uw dagen zal Ik dat echter niet doen, omwille van uw vader David. Ik zal het uit de hand van uw zoon losscheuren. Alleen, Ik zal niet het hele koninkrijk van u losscheuren: één stam zal Ik aan uw zoon geven, omwille van Mijn dienaar David en omwille van Jeruzalem, dat Ik verkozen heb.

1 KONINGEN 11:11-13

Dit woord werd blijkbaar door een profeet aan Salomo gegeven, en niet doordat God persoonlijk aan hem verscheen. God was tweemaal aan hem verschenen om zegeningen over hem uit te spreken, en waarschuwingen. Maar deze keer stuurde de HEERE blijkbaar een profetische boodschapper die hem vertelde dat het koninkrijk hem zou worden afgenomen. Niet in zijn tijd, maar in de tijd van zijn zoon. Toch zou één stam, de stam Juda, trouw blijven aan het nageslacht van David. Een belangrijke stam, een grote stam. Het was Davids eigen stam. Zij zouden trouw blijven aan het nageslacht van David, en uiteindelijk zouden sommige andere stammen dat ook doen.

De stam Benjamin, die heel klein was, bleef zelfs na de scheuring trouw aan het huis van David. De reden dat die hier niet wordt genoemd, is waarschijnlijk dat die zo klein en onbeduidend was. Zelfs Simeon bleef waarschijnlijk deel uitmaken van Juda, aangezien hun grondgebied geheel binnen Juda lag. Maar hun aantal was zo sterk afgenomen dat ook zij waarschijnlijk niet eens het vermelden waard waren. Over het algemeen wordt het aantal stammen dat zich afscheidde gewoonlijk op tien gesteld.

Dat waren de noordelijke stammen, zowel ten noorden van Juda als aan de overkant van de Jordaan. Uiteindelijk vormden zij een ander land, maar niet in de dagen van Salomo. Dat gebeurde in de dagen van Rehabeam.

8

Hadad en Rezon worden Salomo's tegenstanders

Zo liet de HEERE een tegenstander van Salomo opstaan: Hadad, de Edomiet. Hij was uit het nageslacht van de koning van Edom. Het gebeurde namelijk eens, toen David in Edom was, toen Joab, de legeroverste, eropuit trok om de gesneuvelden te begraven, dat hij al wie mannelijk was in Edom doodde, want Joab bleef daar zes maanden, met heel Israël, totdat hij al wie mannelijk was in Edom had uitgeroeid. Maar Hadad vluchtte, hij en enige Edomitische mannen uit de dienaren van zijn vader met hem, om in Egypte te komen. Hadad was toen nog een kleine jongen. Zij vertrokken uit Midian en kwamen in Paran. Uit Paran namen zij mannen met zich mee en kwamen in Egypte, bij de farao, de koning van Egypte. Die gaf hem een huis, zegde hem voedsel toe en gaf hem land.

1 KONINGEN 11:14-18

Blijkbaar roeide Joab elke Edomiet uit die hij maar met zijn zwaard kon treffen, en werd het koningshuis door Joab uitgemoord. Deze jonge telg uit het koningshuis wist samen met enkele dienaren van de koning het land te ontvluchten. De koning van

Egypte verwelkomde hem, waarschijnlijk omdat de koning van Egypte in die tijd geen vriendschappelijke gevoelens tegenover Israël koesterde. Omdat de Edomieten door Israël werden vervolgd, vonden ze dus een toevlucht in Egypte.

Verder vond Hadad zo veel genade in de ogen van de farao, dat deze hem de zuster van zijn vrouw, de zuster van koningin Tachpenes, tot vrouw gaf. En de zuster van Tachpenes baarde hem zijn zoon, Genubath, en Tachpenes bracht hem groot in het huis van de farao. Genubath was in het huis van de farao te midden van de zonen van de farao.

1 KONINGEN 11:19-20

Er bestond een nauwe band tussen deze Edomitische koninklijke familie en de Egyptische koninklijke familie. Er was een huwelijk tussen beide families gesloten, zodat zelfs de Edomitische prins werd behandeld alsof hij een Egyptische prins was, omdat hij aan beide kanten met een koningshuis verbonden was.

Maar toen Hadad in Egypte hoorde dat David bij zijn vaderen te ruste gegaan was en dat Joab, de legerbevelhebber, dood was, zei Hadad tegen de farao: Laat mij gaan, dan trek ik naar mijn land.

1 KONINGEN 11:21

En David was zijn tegenstander geweest, want Joab had onder David gediend.

De farao zei echter tegen hem: Waaraan ontbreekt het u bij mij dat, zie, u naar uw land wilt trekken? En hij zei: Aan niets, maar laat mij evenwel gaan.

1 KONINGEN 11:22

God liet nog een tegenstander tegen hem opstaan: Rezon, de zoon van Eljada, die weggevlucht was bij zijn heer, Hadadezer, de koning van Zoba, tegen wie hij, toen David hen doodde, mannen bijeengebracht had en leider van een bende werd. Zij trokken naar Damascus, gingen daar wonen en regeerden in Damascus. En al de dagen van Salomo was hij tegenstander van Israël, en dat naast het kwaad dat Hadad deed, want hij had een afkeer van Israël en regeerde over Syrië.

1 KONINGEN 11:23-25

We krijgen hier geen bijzonderheden over wat voor moeilijkheden deze mannen Salomo bezorgden. Maar ze vertegenwoordigden duidelijk buitenlanders in de nabijheid, in Damascus in het noorden en in Edom in het zuiden en oosten.

Buitenlanders in de nabijheid die Salomo geen trouw hadden gezworen, zoals de meesten van hen wel hadden gedaan. Edom was onder Davids gezag gekomen en stond onder Salomo, maar deze prins, die tot hij volwassen was in Egypte had gewoond, kwam terug. Ik weet niet of hij de leiding over het grootste deel van de bevolking van Edom op zich nam, of eenvoudigweg de steun had van een aanzienlijke groep Edomieten die onder zijn bevel overvallen op Salomo gingen uitvoeren. Net zoals de Makkabeeën dat tegen de Syriërs waren gaan doen in de dagen van de Makkabeeën. Deze mensen hebben misschien overvallen uitgevoerd op Salomo's buitenposten en dergelijke in Edom.

Ook de man daarboven in Damascus, in het noorden, zou toegang hebben. Hij had een bende overvallers die met hem samenwerkten, en ze waren blijkbaar tegenstanders van Salomo die hem op allerlei manieren moeilijkheden bezorgden. We hebben geen specifieke vermelding van wat ze deden, maar waarschijnlijk voerden ze wel overvallen uit op Israëlische steden.

Dan vers 26:

9

Ahia belooft Jerobeam tien stammen

Ook Jerobeam, de zoon van Nebat, een Efrathiet uit Zereda, een dienaar van Salomo — de naam van zijn moeder was Zerua, een weduwe — kwam in opstand tegen de koning. Dit is de reden waarom hij tegen de koning in opstand kwam: Salomo bouwde de Millo en dichtte de bres in de muur van de stad van zijn vader David. Nu was de man Jerobeam een harde werker. Toen Salomo zag hoe deze jongeman het werk verrichtte, stelde hij hem aan over de hele lichte werklieden van het huis van Jozef.

1 KONINGEN 11:26-28

Hier hebben we een man die slechts een dienaar is en in wezen een soort voorman over de arbeiders bij de bouwprojecten. Vanwege zijn bekwaamheid bevorderde Salomo hem tot hoofd over alle arbeidskrachten.

Het gebeurde in die tijd, toen Jerobeam uit Jeruzalem vertrok, dat de profeet Ahia uit Silo hem onderweg aantrof. Deze had zich in een nieuw kleed gehuld en zij beiden waren alleen in het open veld. Toen pakte Ahia het nieuwe kleed dat hij aanhad, en scheurde het in twaalf stukken. Hij zei tegen Jerobeam: Neem er tien stukken van voor uzelf. Want zo zegt de HEERE, de God van Israël: Zie, Ik ga het koninkrijk uit de hand van Salomo losscheuren en Ik zal u tien stammen geven. Maar één stam zal voor hem zijn, omwille van Mijn dienaar David en omwille van Jeruzalem, de stad die Ik uit alle stammen van Israël heb verkozen,

1 KONINGEN 11:29-32

Let erop dat hij alleen de tien en de ene noemt, wat samen maar elf is. Zoals ik al zei, wordt van het zuidelijke koninkrijk soms gezegd dat het maar uit één stam bestond, Juda. Maar Benjamin was er ook. Zelfs Simeon was er. Hun bevolkingsaantal was zo gering dat het bijna was alsof het alleen die ene stam was. In het noorden zou je de stam Manasse hebben, waarschijnlijk in tweeën verdeeld, naar alle waarschijnlijkheid Oost- en West-Manasse.

Er staat:

omdat zij Mij hebben verlaten en zich neergebogen hebben voor Astarte, de god van de Sidoniërs, voor Kamos, de god van de Moabieten, en voor Milkom, de god van de Ammonieten, en niet in Mijn wegen gegaan zijn door te doen wat juist is in Mijn ogen en Mijn verordeningen en bepalingen te houden, zoals zijn vader David. Uit zijn hand zal Ik dit hele koninkrijk echter niet nemen, maar Ik zal hem voor al de dagen van zijn leven tot vorst maken, omwille van Mijn dienaar David, die Ik heb verkozen en die Mijn geboden en verordeningen in acht heeft genomen. Maar uit de hand van zijn zoon zal Ik het koningschap nemen en Ik zal u daarvan tien stammen geven. En aan zijn zoon zal Ik één stam geven, zodat Mijn dienaar David alle dagen een lamp voor Mijn aangezicht zal hebben in Jeruzalem, de stad die Ik voor Mij heb verkozen om Mijn Naam daar te vestigen. Maar u zal Ik nemen om te regeren over al wat uw ziel verlangen zal, en u zult koning zijn over Israël. En het zal gebeuren, als u luistert naar alles wat Ik u gebied en in Mijn wegen gaat en doet wat juist is in Mijn ogen door Mijn verordeningen en Mijn geboden in acht te nemen, zoals Mijn dienaar David gedaan heeft, dat Ik met u zal zijn en voor u een blijvend koningshuis zal bouwen, zoals Ik dat voor David gebouwd heb, en Ik zal u Israël geven. Ik zal hiertoe het nageslacht van David vernederen, maar niet voor alle dagen.

1 KONINGEN 11:33-39

10

De hardnekkige aantrekkingskracht van afgoderij

Wat nu interessant is aan deze profetie, is dat God eigenlijk veel vertrouwen in Jerobeam stelde. Hij gaf hem de gelegenheid om over een groot deel van Israël een dynastie te hebben die bijna even lang zou standhouden als die van David. En Hij zei:

De reden dat Ik het van Davids familie afneem en aan jou geef, is dat ze afgoden vereerden en Mij niet trouw waren.

Het ironische is dat Jerobeam, zodra hij aan de macht kwam, meteen afgoderij invoerde in het noordelijke koninkrijk en daarmee het oordeel over zijn eigen huis bracht.

Waarom dringt het niet tot deze mensen door? Ik weet dat we allemaal fouten maken. We kunnen niet hoogmoedig zijn en denken: ‘Nou, ik ben slimmer dan zij’, want waarschijnlijk waren het slimme mensen. Maar ik begrijp het gewoon niet. Welk deel van

— want u mag zich niet neerbuigen voor een andere god: de Naam van de HEERE is immers de Na-ijverige. Een na-ijverig God is Hij —

EXODUS 34:14

is moeilijk voor hen te begrijpen? En trouwens, wat is er moeilijk aan om geen andere goden te aanbidden? Wat is er zo aantrekkelijk aan andere goden? Persoonlijk kan ik me niet eens herinneren dat ik ooit in de verleiding ben gekomen om andere goden te aanbidden.

Nu weten we wel dat heidense godsdienst een demonische component heeft, want de Bijbel zegt zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament

Zij hebben geofferd aan de demonen, niet aan God; aan goden die zij niet kenden, aan nieuwe goden, die kortgeleden gekomen zijn, voor wie uw vaders niet gehuiverd hebben.

DEUTERONOMIUM 32:17

Ik herinner me dat C. S. Lewis vertelde dat hij, toen hij volgens mij Stonehenge bezocht, nadacht over de oude druïdengodsdienst, of wat daar dan ook geweest was. Daar wist hij veel van, want hij was deskundig op dat gebied. Hij had zich daar al uitgebreid in verdiept voordat hij christen was, en hij was een geleerde op die terreinen. Toen hij daar bij Stonehenge was, voelde hij zich bijna onweerstaanbaar aangetrokken tot het aanbidden van die godheden. En hij zei dat hij er zelf van schrok. Dat had hij niet verwacht. Hij voelde gewoon die sterke aantrekkingskracht, maar omdat hij christen was, deed hij het niet.

Maar als je daarover nadenkt, moeten we wel heel sterk beschermd zijn doordat we in een land leven dat al zo lang zo'n sterk christelijk fundament heeft. Er is zoveel invloed van de Bijbel, zo'n sterke invloed van het christendom, dat die sterke drang om demonen te aanbidden misschien gewoon heel sterk is afgezwakt. Die is er gewoon niet, niet in die mate. Nu zijn er wel mensen die zich aangetrokken voelen tot het aanbidden van demonen. Maar die aantrekkingskracht kan hier niet zo sterk zijn als in die tijd, want ik heb die nooit zelfs maar gevoeld. Ik heb nooit ook maar enige aantrekkingskracht gevoeld, en jij waarschijnlijk ook niet.

En toch moet er in de heidense wereld, voordat het christendom kwam, voordat satan gebonden werd, iets zijn geweest wat mensen bijna onweerstaanbaar aantrok tot het aanbidden van deze demonen, wat hen betoverde. En het was iets heel prijzenswaardigs en verbazingwekkends als een koning zijn hele leven doorging zonder dat te doen. Hij zou uitbundige lof van God ontvangen: 'Deze man is Mij zijn hele leven trouw gebleven. Hij heeft die andere goden niet aanbeden.'

Maar hier krijgt Jerobeam te horen dat hij het koninkrijk krijgt omdat God de vorige koning oordeelt vanwege zijn afgoderij. Hij regeert waarschijnlijk nog niet eens een jaar voordat hij zelf op dat gebied al compromissen sluit. Het is verbazingwekkend. En als je de boeken Koningen doorleest, zie je het steeds opnieuw. Koning na koning blijf je denken: ‘Gaat deze man het goed doen? O, laat deze man het alsjeblieft goed doen.’ Je krijgt een beetje hoop bij iemand die in het begin het juiste doet. En dan lees je:

En toen vereerde hij Astarte en Baäl.

Enzovoort. Nee, niet weer.

Hetzelfde zie je in het boek Richteren. Je ziet gewoon steeds diezelfde kringloop. Een tijdlang doen ze het goed, en dan sterft de richter, en dan gaan ze weer andere goden aanbidden. Wat moet dat een vreemde aantrekkingskracht zijn geweest, waar ik, en jij waarschijnlijk ook, me helemaal niets bij kan voorstellen.

11

Jerobeams vlucht en Salomo's levenseinde

Vers 40:

Salomo wilde Jerobeam doden, maar Jerobeam stond op en vluchtte naar Egypte, naar Sisak, de koning van Egypte, en hij bleef in Egypte totdat Salomo stierf.

1 KONINGEN 11:40

Jerobeam deed dus hetzelfde als Hadad. Hij vluchtte naar Egypte om aan Salomo te ontkomen, al was Hadad daarheen gevlucht om aan David te ontkomen. Nu was Salomo de vervolger en probeerde hij Jerobeam te doden. Blijkbaar bereikte het nieuws Salomo. We lezen niet dat deze informatie aan Salomo werd doorgegeven. Er staat alleen dat deze profeet, alleen met Jerobeam buiten op het veld, hem dit

onder vier ogen vertelde. Maar iemand moet zijn mond voorbij hebben gepraat, want het kwam Salomo ter ore. En toen begon hij hem te vervolgen, net zoals Saul David vervolgde.

Het overige nu van de geschiedenis van Salomo, en al wat hij gedaan heeft, en zijn wijsheid, is dat niet beschreven in het boek met de geschiedenis van Salomo? De tijd nu dat Salomo in Jeruzalem over heel Israël regeerde, was veertig jaar. Daarna ging Salomo te ruste bij zijn vaderen, en werd begraven in de stad van zijn vader David, en Rehabeam, zijn zoon, werd koning in zijn plaats.

1 KONINGEN 11:41-43

Wanneer er staat dat hij bij zijn vaderen rustte, betekent dat gewoon dat hij begraven werd. Zijn lichaam werd in hetzelfde graf als David ter ruste gelegd. Het verhaal van Salomo eindigt dus zonder enige aanwijzing dat hij ooit tot God terugkeerde. Toch geloof ik dat het boek Prediker ervan zou getuigen dat hij uiteindelijk wel tot God terugkeerde. Daar gaan we nu niet op in, maar het is duidelijk dat Prediker door Salomo op hoge leeftijd is geschreven. Door het hele boek heen blikt hij terug op zijn zoektocht in een leven zonder God. Maar aan het eind komt hij wel tot de slotsom. Hij zegt:

De slotsom van al wat door u gehoord is, is dit: Vrees God, en houd u aan Zijn geboden, want dit geldt voor alle mensen.

PREDIKER 12:13

Het lijkt er dus op dat Salomo later in zijn leven, nadat het verslag hier eindigt, ons in Prediker een getuigenis nalaat dat hij tot de Heere is teruggekeerd. Al had hij ongetwijfeld veel spijt van de verspilde jaren en de dwaasheid waaraan hij zich schuldig had gemaakt.

12

Rehabeam erft een zwaar belast volk

In hoofdstuk 12 komt zijn zoon Rehabeam aan de macht, en hij is een dwaas. In Prediker zegt Salomo:

Ik haatte ook al mijn zwoegen waarmee ik zwoegde onder de zon, zwoegen dat ik zou moeten overlaten aan de mens die er na mij zijn zal. Want wie weet of die wijs zal zijn of dwaas? Toch zal hij beschikken over al mijn zwoegen waarmee ik, zij het met wijsheid, heb gezwoegd onder de zon. Ook dat is vluchtig. Zo kwam ik ertoe mijn hart te doen wanhopen vanwege al het zwoegen waarmee ik had gezwoegd onder de zon. Want is er een mens wiens zwoegen met wijsheid, met kennis en met bekwaamheid geschiedt, hij moet die als zijn deel overgeven aan een mens die er niet voor gezwoegd heeft. Ook dat is vluchtig en een groot kwaad.

PREDIKER 2:18-21

Daar moet Salomo zich wel vragen over hebben gesteld. Waarschijnlijk zag hij zijn zonen als een stel dwazen of mogelijke dwazen, een stel verwende nesten zoals hijzelf, naar alle waarschijnlijkheid. Met zijn wijsheid had hij dit rijk opgebouwd, maar zijn zoon zou het te gronde richten.

Rehabeam ging naar Sichem, want heel Israël was naar Sichem gekomen om hem koning te maken. Het gebeurde nu, toen Jerobeam, de zoon van Nebat, dit hoorde, terwijl hij nog in Egypte was — want hij was gevlucht voor koning Salomo en Jerobeam woonde in Egypte — dat zij een bode stuurden en hem lieten roepen. Toen kwam Jerobeam, met heel de gemeente van Israël, en zij spraken tot Rehabeam:

1 KONINGEN 12:1-3

Blijkbaar liet het volk, nadat Salomo gestorven was, Jerobeam uit Egypte terugroepen. Ze beschouwden hem dus al als hun leider en waarschijnlijk als hun woordvoerder. Hij en zij kwamen met een ultimatum naar Rehabeam. Ze zeiden in vers 4:

Uw vader heeft ons juk hard gemaakt; maakt u het harde dienstwerk voor uw vader en zijn zware juk, dat hij ons heeft opgelegd nu lichter, dan zullen wij u dienen.

1 KONINGEN 12:4

Door al zijn bouwprojecten en zijn weelderige levensstijl had koning Salomo zwaar geleund op de belastingopbrengsten en de arbeidskrachten van Israël. Laten we eerlijk zijn: het was een kostbaar bestuur. Het geld, de ondersteuning en het slopende werk moesten dus door iemand worden opgebracht. Het volk Israël was het zat: het was de belastingen zat, het was het werk zat. Daarom zeiden ze:

Luister, we hebben dit voor je vader gedaan. Voor jou gaan we dat niet doen. Als je onze lasten verlicht, zullen we je dienen. Anders niet.

13

De oudsten raden Rehabeam aan te dienen

Hij zei tegen hen: Ga en kom over drie dagen bij mij terug. En het volk ging weg. Koning Rehabeam pleegde overleg met de oudsten die bij zijn vader Salomo in dienst waren geweest, toen die nog leefde, en zei: Wat raadt u aan om dit volk te antwoorden? Zij spraken tot hem: Als u heden een dienaar voor dit volk wilt zijn, en als u hen dient, hun antwoord geeft en goede woorden tot hen spreekt, dan zullen zij alle dagen uw dienaren zijn.

1 KONINGEN 12:5-7

Dit betekent niet dat een koning in die tijd als een dienaar van zijn volk werd beschouwd, al is dat altijd een goed ideaal. Volgens mij zeggen ze: 'Als je hun nu tegemoetkomt, zullen zij jou de rest van je regering tegemoetkomen.' Hun tegemoetkomen betekent dat je je opstelt als hun dienaar en hun op dit moment geeft wat ze willen. Niet noodzakelijk dat hij een dienende heerser zou zijn zoals Jezus dat is, of zoals iedereen met gezag zou moeten zijn. Ik weet niet of dat is wat ze voorstellen. Ze waren de raadgevers van Salomo, en hij was beslist niet zo'n dienende heerser. Waarschijnlijk verlangden ze dat niet van hem.

Maar ze zeiden dat je niet de grote man hoeft uit te hangen. Je hoeft niet degene te zijn die met zijn ambt te koop loopt en zegt: 'Niemand gaat mij vertellen wat ik moet doen.' Je kunt je hier nederig opstellen. Je kunt deze mensen tegemoetkomen, hun geven wat ze willen, hen vandaag dienen, en dan zullen ze jou voor altijd dienen.

Maar hij verwierp de raad van de oudsten die zij hem hadden gegeven, en pleegde overleg met de jonge mannen die met hem waren opgegroeid en bij hem in dienst waren.

1 KONINGEN 12:8

Geen goed idee.

14

Jonge raadgevers kiezen voor onderdrukking

Hij zei tegen hen: Wat raadt u aan dat wij dit volk zullen antwoorden, dat tot mij sprak: Maak het juk dat uw vader ons opgelegd heeft, lichter? De jonge mannen, die met hem waren opgegroeid, spraken tot hem: Dit moet u zeggen tegen dat volk dat tot u heeft gesproken: Uw vader heeft ons juk zwaar gemaakt, maar maakt u het voor ons lichter. Dit moet u tot hen spreken: Mijn pink is dikker dan het middel van mijn vader.

1 KONINGEN 12:9-10

Met andere woorden, ik zal harder optreden dan hij.

Welnu, mijn vader heeft een zwaar juk op u geladen, maar ik zal aan uw juk nog meer toevoegen. Mijn vader heeft u met gesels gehoorzaamheid bijgebracht, maar ik zal u met schorpioenen gehoorzaamheid bijbrengen.

1 KONINGEN 12:11

Dat staat er eigenlijk in het Hebreeuws. De vertalers gaan er hier van uit dat schorpioenen een uitdrukking is voor een bepaald soort zweep, een gesel.

Die jonge dwazen, bedwelmd door hun pas verworven macht, waren nog maar net volwassen. Nu zijn zij de generatie die regeert. Ze gaan experimenteren met dezelfde soort bedwelmende macht waarmee Salomo had geregeerd. Salomo was onderdrukkend geweest. Salomo had het volk in feite laten werken voor zijn weelderige levensstijl. En deze jonge mensen zeiden: ‘Waarom zouden wij dat ook niet hebben? Dat moeten wij ook hebben.’

Een verschil is dat Salomo veel daarvan van zijn vader had geërfd, veel van die voorrechten enzovoort. Ook was hij in veel opzichten een wijs bestuurder geweest. Hij had het land rijk gemaakt en tegelijk het volk zware lasten opgelegd. Onder hem was het land welvarend geworden. Daar bestaat geen twijfel over. Maar nu zouden ze hun welvaart verliezen. Ze verloren hun welvaart in de tijd van Rehabeam en hebben die nooit teruggekregen. Het land is nooit meer zo rijk of luisterrijk geweest als in de dagen van Salomo.

Maar jonge mensen hebben vaak geen historisch perspectief. Ze zeggen gewoon: 'Wij zijn met deze voorrechten opgegroeid. Niemand gaat ons die voorrechten nu afnemen. Wij hebben er recht op.' Eerlijk gezegd kan ik het eigenlijk niet helpen dat ik overeenkomsten zie tussen dat en onze eigen tijd. We hebben de grootste generatie, zoals ze genoemd werden, de mensen die de Tweede Wereldoorlog hebben meegemaakt. Zij hebben Amerika tot het grootste en welvarendste land ter wereld gemaakt. Dan komen de nieuwkomers opzetten die niets hebben gedaan om het land groot te maken, die niets hebben gepresteerd. Ze zijn gewoon met al die voorrechten opgegroeid en zeggen: 'Die voorrechten bevallen ons wel.' Ze komen aan de macht, ze worden in een ambt gekozen en zeggen: 'Laten we deze mensen gewoon doodbelasten.'

Het is precies zoals bij deze kerels. Het is alsof ze geen enkel besef hebben van: 'Je zou het volk echt moeten dienen. Je zou echt iets moeten doen om de trouw van het volk te behouden. Je gaat mensen van je vervreemden als je een onderdrukkende tiran wordt.' Het komt niet eens bij hen op. Ze zeggen gewoon: 'Wij hebben er recht op. Wij zijn bevoorrechte mensen. Dat zullen de burgers toch zeker wel begrijpen. Wij horen onze eigen speciale voorrechten te krijgen, onze eigen riant pensioenen, geen beperking op het aantal ambtstermijnen en onze eigen gezondheidszorg, die anders is dan waar het volk het mee moet doen. Wij hebben er recht op. Wij zijn hier de heersende klasse.'

Het is alsof het nooit bij hen opkomt dat mensen hier bezwaar tegen zullen maken. Of als dat wel bij hen opkomt, zullen ze gewoon proberen dat de kop in te drukken. Dat is wat deze jonge dwazen Rehabeam aanraadden. Hij was zelf ook een jonge dwaas, en wat ze voorstelden beviel hem.

15

Rehabeams harde antwoord verdeelt het rijk

Toen kwam Jerobeam met heel het volk bij Rehabeam, op de derde dag, zoals de koning had gesproken: Kom op de derde dag bij mij terug. En de koning gaf het volk een hard antwoord, want hij verwierp de raad van de oudsten die hem raad gegeven hadden. Hij sprak tot hen overeenkomstig de raad van de jonge mannen: Mijn vader heeft uw juk zwaar gemaakt, maar ik zal aan uw juk nog meer toevoegen. Mijn vader heeft u met gesels gehoorzaamheid bijgebracht, maar ik zal u met schorpioenen gehoorzaamheid bijbrengen. Dus luisterde de koning niet naar het volk. Deze ommekeer kwam namelijk van de HEERE, opdat Hij Zijn woord gestand zou doen dat de HEERE door de dienst van Ahia uit Silo tot Jerobeam, de zoon van Nebat, had gesproken.

1 KONINGEN 12:12-15

Dus God verblindde deze jonge dwaas eigenlijk enigszins voor de wijsheid van de oudere raadgevers, zodat hij deze dwaze stap zou zetten en de profetie zou vervullen.

Toen heel Israël zag dat de koning niet naar hen geluisterd had, gaf het volk de koning ten antwoord: Wat voor deel hebben wij aan David? Wij hebben geen erfelijk bezit met de zoon van Isaï. Naar uw tenten, Israël! Zorg nu voor uw eigen huis, David! En Israël ging naar zijn tenten.

1 KONINGEN 12:16

Dat hadden sommigen van hen in de dagen van David ook gezegd. De noordelijke stammen beschouwden David niet als iemand van hen. Hij kwam uit de stam Juda, en er was altijd rivaliteit tussen de stammen. Ze dachten: ‘Waar hebben we een koning uit Juda voor nodig? De rest van ons heeft geen enkel belang bij hem. Onze stammen liggen allemaal min of meer bij elkaar in het noorden, als een groep. We kunnen ons eigen koninkrijk vormen en deze nakomeling van David negeren.’

Ze waren bereid het te proberen. Ze waren bereid Davids zoon als hun koning te houden. Maar toen hij een lomperik bleek te zijn, zeiden ze gewoon: ‘Nou, goed, dan houdt het op. We willen niets meer met hem te maken hebben.’

Maar wat betreft de Israëlieten die in de steden van Juda woonden, over hen bleef Rehabeam koning. Toen stuurde koning Rehabeam Adoram, die over de herendienst ging. Maar heel Israël stenigde hem met stenen, zodat hij stierf. Koning Rehabeam had echter de moed om op de wagen te klimmen om naar Jeruzalem te vluchten. Zo werden de Israëlieten afvallig van het huis van David, tot op deze dag.

1 KONINGEN 12:17-19

En het gebeurde, toen heel Israël hoorde dat Jerobeam was teruggekeerd, dat zij hem naar de volksvergadering lieten roepen, en hem over heel Israël koning maakten. Niemand volgde het huis van David dan alleen de stam van Juda.

1 KONINGEN 12:20

Nu, dat wordt in het volgende vers genuanceerd.

16

God verhindert oorlog tussen Juda en Israël

Toen Rehabeam in Jeruzalem aangekomen was, riep hij heel het huis van Juda en de stam van Benjamin bijeen, honderdtachtigduizend van de beste manschappen, geoefend in de strijd, om tegen het huis van Israël oorlog te voeren en het koningschap aan Rehabeam, de zoon van Salomo, terug te brengen.

1 KONINGEN 12:21

Let erop dat er in vers 20 staat:

Niemand bleef Davids familie volgen, behalve de stam Juda.

En het vers er direct na maakt duidelijk dat de stam Benjamin daar ook bij hoorde. Het zuidelijke koninkrijk ging Juda heten, tegenover het noordelijke koninkrijk dat Israël werd genoemd. De voor de hand liggende reden om het noordelijke koninkrijk Israël te noemen, is dat de overgrote meerderheid van de stammen van Israël het noordelijke koninkrijk vormde. De reden om het zuidelijke koninkrijk Juda te noemen, was dat het zo'n groot koninkrijk was vergeleken met de andere twee, Simeon en Benjamin, dat die niet veel voorstelden. En er kon zelfs gezegd worden dat niemand behalve de stam Juda hem volgde, met uitzondering van die paar Benjaminiten. Gewoonlijk wordt gezegd dat het zuidelijke koninkrijk uit Benjamin en Juda bestond, maar de naam van het koninkrijk was Juda.

Rehabeam was niet van plan hen zich te laten afscheiden. Net als tijdens de Amerikaanse Burgeroorlog, toen sommige staten in het zuiden zich wilden afscheiden van de Unie en er een oorlog werd gevoerd om hen daarvan te weerhouden. Dat was

wat Rehabeam van plan was te doen, een oorlog voeren om te zeggen: ‘Jullie kunnen je niet afscheiden. Ik ben jullie koning. Jullie kunnen geen andere koning aanstellen, een rivaal van mij.’

Maar het woord van God kwam tot Semaja, de man Gods: Zeg tegen Rehabeam, de zoon van Salomo, de koning van Juda, en tegen heel het huis van Juda en Benjamin en de rest van het volk: Zo zegt de HEERE: U mag niet optrekken of strijden tegen uw broeders, de Israëlieten. Keer terug, ieder naar zijn huis, want deze zaak is bij Mij vandaan gekomen. Zij luisterden naar het woord van de HEERE en keerden terug om weg te gaan, overeenkomstig het woord van de HEERE.

1 KONINGEN 12:22-24

Nu is de vraag of ze Rehabeam negeerden omdat het volk de HEERE vreesde en de profeet gehoorzaamde, of dat Rehabeam het zelf ter harte nam en zei: ‘Nou, goed, ik zal hen laten gaan als dat is wat God wil.’ Dat zou heel prijzenswaardig zijn geweest van Rehabeam, om zijn ambities en tien twaalfde van zijn koninkrijk op te geven, alleen maar omdat God dat zei. Hij had God natuurlijk ook kunnen negeren, zoals anderen deden. Maar we weten niet of ze met Rehabeams goedkeuring terugkeerden, of dat het volk gewoon besloot dat ze Rehabeam niet zouden volgen in iets waarvan God hun zei dat ze het niet moesten doen.

17

Jerobeams angst en de gouden kalveren

Dan bouwde Jerobeam, de koning van het noorden, van Israël, Sichem in het bergland van Efraïm en ging daar wonen. Ook trok hij vandaar verder en bouwde Penuël.

En Jerobeam zei in zijn hart: Nu zal het koninkrijk weer aan het huis van David komen. Als dit volk optrekt om offers te brengen in het huis van de HEERE in Jeruzalem, zal het hart van dit volk terugkeren naar hun heer, naar Rehabeam, de koning van Juda. Dan zullen zij mij doden en terugkeren naar Rehabeam, de koning van Juda.

1 KONINGEN 12:26-27

Nu leek dit een redelijke vrees van hem, want de Israëlieten uit het hele land waren gewend om voor de feesten naar Jeruzalem te gaan. Het hoorde bij hun cultuur. En hij wist dat wanneer het volgende feest aanbrak, als hij deze mensen naar Jeruzalem liet gaan, ze zouden zeggen: 'Dit is onze oude hoofdstad. Hier heeft David geregeerd. Hier staat onze tempel. Hier is onze godsdienst. Hier dienen we God.' En misschien zouden ze zeggen: 'We hebben een fout gemaakt. We moeten teruggaan en weer deel uitmaken van deze beweging. Laten we weer het huis van David gaan volgen.' En dan zouden ze Jerobeam natuurlijk doden, omdat hij een opstandeling tegen de koning was. Zijn vrees was gerechtvaardigd. Zijn reactie niet.

Daarom pleegde de koning overleg en maakte twee gouden kalveren. Hij zei tegen het volk: Het is te veel voor u om op te trekken naar Jeruzalem. Zie uw goden, Israël, die u uit het land Egypte hebben doen optrekken.

1 KONINGEN 12:28

Dus deed hij hetzelfde als Aäron had gedaan. Hij maakte een gouden kalf en zei precies hetzelfde:

Dit is jullie God die jullie uit Egypte heeft geleid.

(Vertalersnoot: De spreker geeft deze uitspraak in het enkelvoud weer: 'God die'. De HSV gebruikt in Exodus 32:4 en 1 Koningen 12:28 het meervoud 'uw goden'. De aansluitende redenering van de spreker over Jahweh als de voorgestelde God sluit aan bij zijn Engelse formulering in het enkelvoud.)

Met andere woorden, we aanbidden niet Ra, de Egyptische zonnegod, die door ditzelfde soort kalf wordt uitgebeeld. Maar we aanbidden Jahweh. We beelden Hem alleen maar uit met dit kalf. Dat was niet goed. Dat was de gruwel.

18

Eigen heiligdommen, priesters en feesten

Dit kwam bekend te staan als de zonde van Jerobeam. Later in de boeken Koningen wordt steeds verwezen naar de zonde van Jerobeam, de zoon van Nebat. Daarmee wordt dit bedoeld: het oprichten van gouden kalveren. Hij deed dat eigenlijk op twee plaatsen. In vers 29:

En hij plaatste het ene in Bethel, en het andere zette hij in Dan.

1 KONINGEN 12:29

Dit werd aanleiding tot zonde, want het volk liep vóór het ene uit, tot aan Dan toe. Hij maakte ook een godshuis op de offerhoogten en hij stelde priesters aan uit alle geledingen van het volk, die niet tot de nakomelingen van Levi behoorden.

1 KONINGEN 12:30-31

Dit was natuurlijk bedoeld om de wettigheid van de aanbidding in Jeruzalem te ondermijnen, waar de Levieten dienst deden. Dus stelde hij priesters uit andere stammen aan. Hij erkende het priesterschap van mensen die geen Levieten waren als wettig. Daardoor waren de Levieten natuurlijk boos op hem. Velen van hen trokken terug naar het zuiden, naar Juda, en gingen deel uitmaken van het koninkrijk van

Rehabeam. Door deze zonde van Jerobeam trokken zelfs de meer gewetensvolle mensen uit alle noordelijke stammen terug. Ze verhuisden terug naar Juda, zodat er uiteindelijk leden van alle twaalf stammen in het land Juda woonden. Juda was nog steeds de voornaamste stam, maar er was een overblijfsel van alle andere stammen, vooral van de Levieten, die aanstoot namen aan wat Jerobeam hier deed. Ze besloten in plaats daarvan naar Juda te gaan.

Jerobeam moest toen iets doen om die massale uittocht te proberen tegen te houden. Er staat:

Verder stelde Jerobeam een feest in voor in de achtste maand, op de vijftiende dag van de maand, zoals het feest dat in Juda gevierd werd, en hij besteeg dan het altaar. Zo deed hij ook in Bethel door offers te brengen aan de kalveren die hij gemaakt had. Hij stelde ook in Bethel priesters aan voor de offerhoogten die hij gemaakt had. Ook bracht hij brandoffers op het altaar dat hij in Bethel gemaakt had, op de vijftiende dag van de achtste maand, in de maand die hij in zijn eigen hart bedacht had. Zo stelde hij voor de Israëlieten een feest in en offerde op het altaar door reukoffers te brengen.

1 KONINGEN 12:32-33

19

Een eigen heiligdom met wettige aanbidding

Hij zet dus in feite een alternatief godsdienstig stelsel op naast dat in Jeruzalem, om te voorkomen dat mensen zich opnieuw met Juda verbonden gaan voelen. Nu was het Gods verlangen dat ze zich niet opnieuw met Juda zouden verbinden. God was Degene Die de scheuring had veroorzaakt. Daarom moet God Zich hier op de een of andere manier ook om bekommerd hebben. Hij moet geweten hebben dat het een band zou scheppen als ze naar Jeruzalem bleven gaan. En als ze geen band met elkaar kregen, hoe konden twee rivaliserende volken dan op dezelfde feestdagen dezelfde plaats van

aanbidding gebruiken? Dit was echt een dilemma waar Jerobeam voor stond. Hij heeft dat dilemma niet goed opgelost, maar ik weet ook niet echt zeker wat de oplossing zou zijn.

Het lijkt erop dat, als zijn land een afzonderlijk land zou worden, ze een afzonderlijke hoofdstad en een afzonderlijk heiligdom moesten hebben, een afzonderlijke plaats van aanbidding. Het is mogelijk dat het goed zou zijn geweest als hij op een andere plaats een tempel zoals die van Salomo of een tabernakel had gebouwd. De tabernakel had immers in Nob gestaan, hij had in Silo gestaan, hij had in Gibeon gestaan, en God had dat goedgevonden.

Naar alle waarschijnlijkheid zou het wettig zijn geweest als Jerobeam een wettig gebouw voor de aanbidding had gebouwd op een van de plaatsen die nu tot zijn grondgebied behoorden, en de ware aanbidding van Jahweh volgens de wet had gehandhaafd. Dat wil zeggen: geen nieuwe feesten verzinnen zoals hij hier deed, geen priesters aanstellen die geen Levieten waren, geen kalveren als afgoden oprichten. Als hij meer had gedaan om de juiste vorm van aanbidding na te volgen die er al was geweest, bijvoorbeeld zelfs in de tijd van Samuel, toen de aanbidding niet in Jeruzalem plaatsvond, dan zou dat waarschijnlijk wettig zijn geweest. We weten het niet echt. Hij heeft het niet gedaan, en als hij het wel had gedaan, zouden we te weten zijn gekomen wat God ervan had gevonden.

Maar het is duidelijk dat hij iets moest doen. Als dit een blijvend afzonderlijk volk zou worden, dan moesten ze een andere plaats hebben waar ze naartoe gingen om te aanbidden. Dezelfde God, maar op een andere plaats. Ik weet niet precies wat ze volgens God hadden moeten doen. Het is duidelijk dat dat niet was wat ze deden. Maar het lijkt er wel op dat er alternatieven hadden kunnen zijn die minder aanstootgevend waren voor God. Die niet de zonde van Jerobeam zouden zijn, zoals deze kalveren bekend kwamen te staan.

20

Alle twaalf stammen blijven vertegenwoordigd

We hebben nu het begin van het verdeelde koninkrijk. Het blijft verdeeld totdat het noordelijke koninkrijk wordt vernietigd, en ze worden dus nooit meer verenigd. Maar zoals ik al zei, waren er afzonderlijke mensen uit alle tien stammen van het noordelijke koninkrijk die terug naar het zuiden trokken, zich in Juda vestigden en deel gingen uitmaken van het koninkrijk Juda. Dus hoewel het noordelijke koninkrijk werkelijk door de Assyriërs werd weggevaagd en niet meer bestond, waren er nog steeds overblijfselen van alle twaalf stammen die het overleefden, omdat ze deel uitmaakten van Juda. Toen Juda in gevangenschap werd weggevoerd en weer werd teruggebracht, waren er binnen die eenheid nog steeds leden van alle twaalf stammen.

Dus zelfs later, in de tijd van Jezus, in de tijd van Jakobus, kon hij schrijven aan de twaalf stammen die in het buitenland verstrooid waren. Ze waren allemaal deel gaan uitmaken van Juda en worden daarom allemaal Joden genoemd. Het woord Jood komt van het woord Juda. Het maakt niet uit uit welke stam iemand komt: als hij uit een van de stammen van Israël komt, wordt hij naar Juda een Jood genoemd. Maar dat komt doordat alle stammen die de uitroeiing van het noordelijke koninkrijk door de Assyriërs overleefden, al die leden van stammen, deel waren gaan uitmaken van het volk Juda. Daardoor werden ze als Judeeërs opgenomen. Toen later de term Jood ontstond voor degenen die uit Juda kwamen, omvatte die dus iedereen die tot het volk Juda behoorde, ongeacht zijn stamafkomst.

Dus hier zien we het begin van de splitsingen. Vanaf dit punt zal de geschiedschrijver iets nieuws moeten doen, namelijk proberen de parallel verlopende geschiedenissen van twee afzonderlijke volken te volgen, met hun opeenvolgende koningen. Dat is een lastige opgave, maar de schrijver doet het. Hij heeft daar een manier voor, die we de volgende keer zullen uitleggen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Koningen 11:1
- 1 Koningen 11:2
- Jeremia 2:10-11
- 1 Koningen 11:3
- 1 Koningen 11:3-4
- 1 Koningen 3:3
- 1 Koningen 11:5
- 1 Koningen 11:6-7
- 1 Koningen 11:8
- 1 Koningen 11:9-10
- 1 Koningen 11:11-13
- 1 Koningen 11:14-18
- 1 Koningen 11:19-20
- 1 Koningen 11:21
- 1 Koningen 11:22
- 1 Koningen 11:23-25
- 1 Koningen 11:26-28
- 1 Koningen 11:29-32
- 1 Koningen 11:33-39
- Exodus 34:14
- Deuteronomium 32:17
- 1 Koningen 11:40
- 1 Koningen 11:41-43
- Prediker 12:13
- Prediker 2:18-21
- 1 Koningen 12:1-3
- 1 Koningen 12:4
- 1 Koningen 12:5-7
- 1 Koningen 12:8
- 1 Koningen 12:9-10
- 1 Koningen 12:11
- 1 Koningen 12:12-15
- 1 Koningen 12:16
- 1 Koningen 12:17-19

- 1 Koningen 12:20
- 1 Koningen 12:21
- 1 Koningen 12:22-24
- 1 Koningen 12:26-27
- 1 Koningen 12:28
- 1 Koningen 12:29
- 1 Koningen 12:30-31
- 1 Koningen 12:32-33

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.